

Presidentens tale til landsmøtet 2016:

Med en følelse av stolthet

Kjære alle sammen! Vi står midt i en spennende tid som byr på krevende utfordringer, men som også kan romme store muligheter.

Som president er det godt å kunne åpne landsmøtet med en følelse av stolthet. Jeg er imponert over hvordan tannlegeforeningen som fellesskap har valgt å møte utfordringene vi nå står midt oppe i. Selv under betydelig press holder vi sammen. Vi tenker konstruktivt, og vi løfter hensynet til pasientene våre og til samfunnet, like høyt som fagmiljøets egeninteresser. Det synes jeg at vi som forening skal være stolte av.

Så er det med stor glede at jeg kan ønske velkommen til årets landsmøte her i vakre Stavanger. Landsmøtet er Den norske tannlegeforenings største faglige arrangement og en viktig møteplass, også sosialt. Og det er alltid ekstra spennende når landsmøtet arrangeres rundt om i landet. Jeg vil rette en stor takk til Rogaland Tannlegeforening og i særdeleshet den lokale arrangementskomiteen, som virkelig har stått på for å gi oss alle et landsmøte med et lokalt preg. Dere vil se det allerede her på åpningen, og dessuten på kveldens landsmøtefest i Stavanger konserthus, som kommer til å bli storlagan på alle måter.

Kommunereformen og flytting av tannhelsetjenesten

Vi har snart lagt bak oss et spesielt år for oss som arbeider i tannhelsetjenesten.

Regjeringens arbeid med kommunereformen og senere Stortingets vedtak i fjor om at den offentlige tannhelsetjenesten bør flyttes fra fylkeskommunen til kommunen, markerte starten på en meget omfattende og viktig prosess for oss alle. NTF var svært tydelig på at en eventuell flytting måtte baseres på et faglig godt grunnlag. Vi gjennomførte en omfattende politisk dialog, og mar-

NTFs president Camilla Hansen Steinum roste foreningens evne til samarbeid, under press og på tvers av interesser. Foto: Carina Johansen, NTB Scanpix.

ker oss også tydelig i offentligheten. Likevel var spørsmålene mange og frustrasjonen stor, særlig i offentlig sektor. Dette fordi departementet valgte å holde kortene tett inntil brystet mens arbeidet med utformingen av lovverk og modell for den fremtidige organiseringen og finansieringen pågikk.

Da departementets høringsnotatet om «Oppfølging av Primærhelsetjenestemeldingen og Oppgavemeldingen» kom, rett før sommeren, fikk vi endelig innblikk i hva departementet så for seg – og det var dessverre ikke noe som beroliget oss!

Tannhelsetjenesteloven skulle fjernes, og alle bestemmelser om tannhelsetjenesten var foreslått innarbeidet i lovene om henholdsvis kommunale helse- og omsorgstjenester og pasient- og brukerrettigheter. Premissen om at kommunereformen skulle gi store og robuste kommuner er ikke innfridd, og høringsnotatet ga ikke troverdige svar på hvordan overføring til små kommu-

ner skulle forhindre oppsplitting av dagens velfungerende fagmiljøer.

Forslagene vil dessuten være inngripende overfor private tjenesteytere, uten at dette begrunnes overbevisende i høringsnotatet.

Og kanskje mest opprørende: Det forelå ikke noen behovs- eller konsekvensutredning. Selv om høringsnotatet var svært omfattende etterlot det flere spørsmål enn svar. Arbeidet med denne høringen og vårt høringssvar, har som dere skjønner vært svært omfattende, utfordrende og intenst.

Den foreslåtte flyttingen av den offentlige tannhelsetjenesten til kommunen, men også flere av de andre forslagene som departementet la frem i høringsnotatet, kan få store og uante konsekvenser for hele tannhelsetjenesten, og dermed for tannhelsetilbudet til befolkningen.

Departementet hevder dessuten at oppgaveoverføringen ikke dreier seg om en reform, men kun en teknisk revisjon. NTF er av en helt annen oppfat-

ning! Dette er ingen liten lovrevisjon. Forslagene som er fremlagt innebærer såpass mange vesentlige strukturelle endringer, at den uten tvil må gis betegnelsen «reform», og dette uten at konsekvensene er utredet. Det er svært bekymringsfullt at de reelle endringene underkommuniseres i høringsnotatet.

Departementet mangler også faglig begrunnelse for svært mange av de forslagene som fremsettes, og konsekvensene av forslagene skal først utredes etter at endringene er vedtatt.

Dette er etter NTFs oppfatning meget alvorlig!

Vi hadde forventet at slike dyptgripende endringsforslag ville være basert på kunnskap, og at departementet i forkant hadde gjort grundige utredninger for å sikre gode tannhelsetjenester for befolkningen, også i fremtiden. Men det er altså ikke gjort, og for å være helt ærlig er det ganske oppsiktsvekkende.

Så la det ikke herske noen tvil: NTF er meget kritisk til en rekke av forslagene i høringsnotatet.

Målet må etter vår mening være å beholde – og helst styrke – den norske tannhelsemodellen, hvor en sterk offentlig sektor og en velfungerende privat sektor sammen sikrer en tannhelsetjeneste som bidrar til en god tannhelse i befolkningen.

NTF har levert et grundig og godt gjennomarbeidet høringssvar.

Og det er mange som fortjener en stor takk for innsatsen!

I dette krevende arbeidet har hovedstyret hatt som mål å inkludere hele foreningen. Lokal- og spesialistforeningene har bidratt i stor grad med viktig informasjon, konstruktive og utfordrende diskusjoner og gode innspill. De har dessuten levert egne høringssvar med støtte til NTFs uttalelse og med innslag om lokale forhold.

Enkeltmedlemmer har også engasjert seg og kommet med innspill.

Takk for en strålende innsats alle sammen.

Det er også på sin plass med en ekstra stor takk til sekretariatet, som har vært helt fantastiske. De klarte å holde den daglige driften av foreningen i gang, selv om mange arbeidet natt og dag med høringssvaret og brukte alle kreftene på det.

Jeg er stolt av at vi har stått sammen som en sterk forening i denne saken! Jeg opplever at alle har evnet å se de store linjene og holde fokus på tannhel-

setjenestens fremtid og på pasientens beste, gjennom hele prosessen. Det har imponert meg!

Sammen har vi vist at NTF er en samlet og sterk forening som takler tøffe perioder og tar utfordringer på strak arm.

Jeg vil også benytte anledningen til å takke våre samarbeidspartnere.

Underveis i prosessen har vi hatt god dialog og samarbeid med flere aktører. Det har vært viktig for oss. Vi har hatt god dialog med de andre fagforeningene i tannhelsetjenesten.

Vi har hatt viktige møter med fylkestannlegens arbeidsutvalg og med KS. Dessuten har det vært svært fruktbart å ha en god dialog med de odontologiske fagmiljøene på universitetene.

Vi har fått tydelig støtte fra Akademikerne på de overordnede problemstillingene, og vi har samarbeidet godt med Legeforeningen, som også hadde meget sterke innvendinger mot høringsnotatet på det som omhandlet deres fagområde.

Dialog og samarbeid gjør oss sterkere!

Derfor er det også ekstra hyggelig at både ny generalsekretær og ny leder av Akademikerne er tilstede her i dag. Gratulerer til legeforeningens Kari Sollien som nyvalgt leder i Akademikerne. Vi ser frem til videre samarbeid.

Og arbeidet er på ingen måte avsluttet – selv om høringssvaret er levert.

Nå starter neste fase; nemlig påvirkningsarbeidet mot myndighetene og politikerne. Dette vil vare helt frem til Stortinget skal behandle saken og lovforslaget våren 2017. Jeg lover at vi skal stå løpet helt ut.

Så gjenstår det å se hvor dette ender. Vi har naturlig nok ingen garanti for at vi får gjennomslag for våre synspunkter, men jeg kan garantere at vi skal gjøre våre synspunkter godt kjent også i fortsettelsen. Vårt påvirkningsarbeid tar ikke slutt før Stortinget har gjort sine endelige vedtak.

Min ambisjon er klar: Når beslutningen tas til sommeren neste år, skal vi stå med rak rygg og si at vi gjorde vårt aller beste for å sikre en god tannhelsetjeneste i Norge også i fremtiden!

Vårt svært tydelige budskap til politikerne er fortsatt at det er uansvarlig å vedta en flytting av ansvaret for tannhelsetjenesten på det grunnlaget som Stortinget har fått seg forelagt. Premissen for en slik flytting, nemlig

store robuste kommuner, er ikke oppfylt og konsekvensene er slett ikke utredet.

Det er et stort paradoks at formålet med kommunereformen er å bygge større og faglig mer robuste enheter – mens konsekvensene for tannhelsetjenesten blir det stikk motsatte. Man risikerer å bygge ned dagens velfungerende tannhelsefaglige miljøer.

Den norske tannhelsemodellen skiller seg fra andre deler av helsesektoren. Samarbeid mellom en sterk offentlig tannhelsetjeneste og en velfungerende privat sektor har sikret god dekning av tannhelsetjenester i hele landet. Vi mener at tjenestens særtrekk tilsier at den fortsatt må reguleres i en egen tannhelsetjenestelov. NTF mener dessuten at retten til vederlagsfri behandling i den offentlige tannhelsetjenesten må videreføres i lovs form og at forhold av vesentlig betydning for tannhelsetjenesten må reguleres i lov og ikke i forskrift.

Det er godt dokumentert at den norske tannhelsemodellen har gitt meget gode resultater. Dersom det likevel skal gjøres endringer, må vi være helt sikre på at dette vil føre til minst like god tannhelse i befolkningen som i dag – og aller helst enda bedre.

Politikerne tar en stor risiko dersom de gjennomfører endringer basert på så svakt faglig grunnlag som det departementet har lagt frem, og det skal vi fortsette å fortelle dem!

Nok om denne saken i denne omgang – mer kommer på Informasjonsmøtet senere i dag!

Folkehelse og antibiotikaresistens

Jeg har sett frem til dette landsmøtet.

I år løfter vi blikket og ser ut over grensene for vårt eget fagfelt. Vi ønsker å belyse hvordan de globale utfordringene og situasjonen i andre deler av verden har innvirkning også på hverdagen til norske tannleger.

Dette er en fortsettelse av vårt fokus på folkehelse og tannlegenes rolle i folkehelsearbeidet, noe vi har viet mye oppmerksomhet til de siste årene. Utfordringene rundt antibiotikaresistens er et eksempel på en sak hvor vi må samarbeide på tvers av profesjoner og politisk ståsted – og dessuten på tvers av landegrensene.

Verdens helseorganisasjon har sagt at antibiotikaresistens er den største, globale helsetrusselen. Dette er en

Steinum oppfordret NTFs medlemmer til å stille høye krav til seg selv. Foto: Carina Johansen, NTB Scanpix.

enorm samfunnsutfordring, der vi som fagfolk kan utgjøre en viktig forskjell.

I samarbeid med Veterinærforeningen og Legeforeningen har vi derfor engasjert oss og markert oss i denne saken. Sammen arrangerte vi et svært vellykket debattmøte om temaet under Arendalsuka i august.

Lege Dag Berild fikk nylig Akademi-kerprisen for sitt bidrag til å skape oppmerksomhet omkring dette feltet. Og temaet står også på agendaen under dette landsmøtet og på spesialistforeningenes seminar i januar.

Det er svært viktig at vi engasjerer oss i dette. Som tannleger har vi meget gode forutsetninger for å bidra i folkehelsearbeidet, både i kraft av vår kompetanse og utdanning, men ikke minst fordi vi regelmessig er i kontakt med nesten hele befolkningen.

Jeg ser frem til åpningsforedraget til Knut-Inge Klepp som leder området for psykisk og fysisk helse ved Folkehelseinstituttet. Tidligere var han divisjonsdirektør for folkehelsedivisjonen i Helsedirektoratet. Han har arbeidet mye med ulike problemstillinger knyttet til folkehelse, og det blir spennende å høre hvilke refleksjoner han gjør seg.

Den norske tannhelsemodellen er en suksesshistorie.

Dagens organisering og en målrettet stønadsordning i folketrygden, har bidratt til å utjevne de sosiale ulikhetene i tannhelse.

Vi har sterke fagmiljøer med høyt kompetente tannleger i alle deler av

landet vårt. Vi tar ansvar og vi bidrar til en kontinuerlig faglig utvikling.

Tannhelsen i den norske befolkningen er svært god. De som trenger hjelp får det, og de som trenger det aller mest prioriteres høyst.

Dette gir resultater vi skal være stolte av.

Men modellen er under press på flere måter.

Tannhelse prioriteres ned

Statsbudsjettet ble nylig lagt frem. Vi ser dessverre det samme i år som tidligere år, nemlig at tannhelse nedprioriteres. Enkeltstående finansiering på tannhelsefeltet finansieres ved en omfordeling av midler fra trygdens stønadsordning. Vi ser positivt på økte midler til kompetanseheving i vår sektor, men reagerer på at pengene i stor grad tas fra pasienter med store tannhelseutfordringer.

De siste årene har det vært politisk vilje til å øke stønadsutbetalingene for å prioritere de svakeste gruppene. NTF reagerer derfor sterkt på at regjeringen nå foreslår å redusere støtten til nettopp disse pasientene. Vi har vært meget tydelige på dette i høringen i helse- og omsorgskomiteen.

NTF er tydelig på at dagens trygdeordning er en meget god ordning for pasientene. Samtidig har vi forståelse for at midlene må prioriteres, også på vårt felt, fordi utbetalingene gjennom trygden har økt kraftig de siste årene. Vi arbeider selvfølgelig kontinuerlig med å bedre ordningen slik at pengene skal komme de pasientene som har

størst behov til gode. NTF har gjort det klart for myndighetene at vi gjerne vil bidra til å gjøre trygdeordningen enda mer treffsikker. Vi mener at måten regjeringen nå kutter i trygdeordningen på, i høy grad rammer de aller svakeste pasientene.

Etikk, profesjon og omdømme

Men en slik trygdeordning krever at vi som behandlere forvalter ordningen med omhu og at vi bruker regelverket på korrekt måte. Vi vet fra Helfos kontrollert at dette dessverre ikke alltid er tilfelle. Vi får tilbakemeldinger på at takster utløses uten at tannlegen er tilstede og at takster har blitt utløst uten at hverken berettigelse eller diagnose fremgår av journalføring. Det er ikke akseptabelt. Hvis ikke vi klarer å vise oss tilliten verdig ved å bruke regelverket på korrekt måte, kan det være ødeleggende for en ordning som er svært god for pasientene.

Det vil dessuten være belastende for hele tannlegestanden. Her kan vi bli enda bedre.

Det er viktig at vi som forening stiller høye krav til oss selv og til medlemmene våre. Medlemskap i NTF skal og må være et kvalitetsstempel.

De etiske reglene står helt sentralt i vår forening. I tillegg har vi klagenemdene som nyter stor respekt.

Den obligatoriske etterutdanningen er ytterligere et kvalitetskriterium knyttet til medlemskapet i NTF. Det er en ordning som blir lagt merke til også utenfor vår egen profesjon og norske landegrenser. Ordningen er med på å styrke medlemmenes omdømme.

Representantskapet har vedtatt «Regler for obligatorisk etterutdanning». Dette innebærer at det er innført sanksjoner for de medlemmene som ikke følger opp kravene i den obligatoriske etterutdanningen. Den strengeste av sanksjonene er eksklusjon fra NTF. Dette understreker at livslang læring i form av etterutdanning er avgjørende for å opprettholde en høy faglig standard på norske tannleger.

I flere av våre naboland og i resten av Europa diskuteres grenseoppganger mellom tannhelsetjenestens ulike yrkesgrupper. NTFs hovedstyre har også vært opptatt av denne problemstillingen, som igjen ble aktualisert i høringsarbeidet.

Tannleger, tannpleiere og tannhelsesekretærer jobber sammen i tannhelse-

team for å gi pasienten den beste behandlingen. Teamarbeid innebærer nettopp det; arbeid i et fellesskap, hvor alle i teamet har sine spesielle arbeidsoppgaver, utfyller hverandre og er gjensidig avhengig av hverandre. Pasientsikkerheten skal alltid settes først!

Jeg må innrømme at jeg er bekymret. Jeg syns at jeg aner en uheldig utvikling hvor yrkesstoltheten vår, betydningen av tannlegeutdanningen og autorisasjonen – er i ferd med å svekkes.

Grensene mellom profesjonene utfordres. Flere tegn peker i feil retning.

Vi hører om tannleger som lærer opp sine tannpleiere til å preparere kroner og vi får informasjon om at tannhelsesekretærer jobber helt selvstendig med egne pasienter. Tannhelsesekretærenes Forbund arrangerer nå kurs i anestesi for sine medlemmer – et kurstilbud som NTFs hovedstyre tidligere har valgt å avslutte etter en vurdering av faglig forsvarlighet.

Tannleger er helsearbeidere. Vi skal alltid tilby pasienten forsvarlig behandling, og vi skal tenke på pasientens beste. De ulike utdanningene for tannhelsepersonell reflekterer nettopp ulike kunnskap, som igjen avgjør hvilke arbeidsoppgaver de ulike yrkesutøverne skal utføre.

Tannlegeutdanningen er lang og spesialisert, nettopp fordi arbeidsoppgavene er kompliserte og feil kan få alvorlige konsekvenser. Vi jobber med mennesker og må ha gode kunnskaper på en rekke fagområder. Vi må beherske kompliserte kliniske behandlingsmetoder for å kunne ivareta pasientene på best mulig måte.

På bakgrunn av de krav som stilles til den odontologiske profesjonsutdanningen, og det lovverket som gjelder, mener jeg at svært mange kliniske arbeidsoppgaver ikke uten videre kan overføres til annet personell uten tilsvarende utdanning.

Lovverket åpner for bruk av annet helsepersonell eller «medhjelpere». Allikevel er det noen lovmessige hindringer for tannleger som ønsker å delegere oppgaver.

Bestemmelsene i helsepersonelloven gir tannleger rett til å overlate bestemte oppgaver i en odontologisk behandlingssituasjon til annet helsepersonell.

Men tannlegen skal overvåke behandlingen, slik at den utføres på en måte som er i henhold til aksepterte retningslinjer, og det skal være forsvarlig ut ifra personellens kvalifikasjoner og oppgavens art.

Vi må holde fast ved at tannlegen er leder av tannhelseteamet og alltid skal ha det overordnede ansvaret for pasientene. Det er et ansvar vi som profesjon både kan og skal bære med stolthet, på bakgrunn av den kompetansen vi har ervervet oss gjennom vår akademiske utdanning. Men da må vi også ta dette ansvaret alvorlig. På alle områder, og i alle situasjoner.

Det er spennende tider for tannhelsetjenesten. Det eneste som er sikkert er at det vil komme endringer på vårt felt i tiden fremover, på en eller annen måte.

Min ambisjon er at NTF skal være en aktiv forening, som fortsetter å arbeide for tannlegenes viktige plass i helse-Norge, samt for å beholde det viktigste i den norske tannhelsemodellen, som er svært vellykket.

Men også tannhelsetjenesten må være forberedt på, og vise evne til, å endre seg når samfunnet rundt oss gjør det. Det er ingen god strategi å kjempe utelukkende for det bestående.

Vi må også akseptere endringer, der som norsk tannhelsetjeneste skal være tilstrekkelig relevant for samfunnet også i årene som kommer. NTF skal som en ansvarlig organisasjon være med og vise vei.

Godt landsmøte!

Avslutningsvis vil jeg oppfordre dere alle til å ta en tur innom NTFs torg. Der finner dere tillitsvalgte og ansatte i sekretariatet under hele landsmøtet. Vi er avhengig av god dialog med medlemmene for hele tiden å kunne utvikle foreningen og tilbudene våre i tråd med de behovene og ønskene dere har. Kom innom og slå av en prat over en

kopp deilig kaffe fra våre eminente baristaer.

Etisk råd holder, tradisjonen tro, sitt etikkhjørne åpent. Husk at det også er mulig å bestille tid hos en av våre medlemsrådgivere for juridisk rådgivning under landsmøtet, det er fortsatt noe tid ledig på lørdag. Valgkomiteen er også til stede til utvalgte tider, de tar gjerne en prat med dere.

Jeg oppfordrer dessuten alle til å holde seg oppdatert ved å lese våre nyhetsbrev, følge oss på Facebook og Twitter, samt jevnlig å besøke nettsidene våre. Disse har nå nettopp blitt responsive og er dermed mer brukervennlige på mobile enheter.

En varm hilsen går til alle tillitsvalgte i NTF, både i lokale og sentrale verv. Dere legger ned en fantastisk innsats. Tusen takk!

Takk også til mine kolleger i hovedstyret for godt samarbeid, og til generalsekretæren og resten av sekretariatet for knallhardt arbeid gjennom hele året, og spesielt med høringsaken.

Ikke minst – tusen takk til fagnemnden for nok et innholdsrikt og interessant fagprogram og en ekstra takk til den lokale landsmøtekomiteen for godt arbeid med å sette lokal farge på arrangementet.

Nordental utgjør en vesentlig del av ethvert vellykket landsmøte og jeg håper at dere vil benytte dere av de mange mulighetene på den store og flotte utstillingen.

I kveld er det duket for den store landsmøtefesten på konserthuset i Stavanger! Det er fortsatt mulig å kjøpe billetter til kveldens arrangement. Håper vi ses der!

Som dere skjønner har vi mye å se fram til de neste tre dagene! Jeg gleder meg til å tilbringe disse dagene sammen med dere!

Med dette erklærer jeg NTFs landsmøte for åpnet. Jeg ønsker dere alle noen fine dager her i Stavanger!